

УДК 331.52

Тетяна Валеріївна Гавриленко,

курсант 3 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доцент Чавикіна Т. І.

ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ

Східноєвропейська правова система до якої входить і правова система України належить до романо-германської правової сім'ї, і тому для нашої держави має місце домінування нормативно-правового акта як джерела права. Основним законом нашої держави є Конституція України, яка має найвищу юридичну силу, що і зазначено у ст. 8 даного правового акта, який включає в себе юридично незаперечні та фундаментальні норми, які мають свій вплив у державі на всі сфери суспільства. Дані норми є фундаментальними і для врегулювання трудових відносин та відносин, що пов'язані з ними.

Держава закріпила у ст. 53 Конституції України гарантію доступності і безоплатності вищої освіти в державних і комунальних закладах навчання та розвиток різних форм навчання вищої і післядипломної освіти. Також відповідно до цієї статті держава повинна забезпечувати кожного громадянина правом на безоплатне здобуття вищої освіти в державних і комунальних закладах на конкурсній основі. Дане право є одним з найголовніших в нашому житті, адже освіта формує правову свідомість кожної особи і дає нам поштовх для подальшого розвитку суспільства в цілому. А вища освіта готує кожного громадянина бути професіоналом в своїй справі задля розвитку держави у всіх її сферах життя. Тому такі закони України як «Про вищу освіту» та «Про освіту» закріпили право громадян на здобуття безоплатної освіти.

Рішенням Конституційного Суду від 04.03.2004 № 5рп/2004 було надано тлумачення статті 53 Конституції України, де роз'яснено положення про забезпечення безоплатності вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах. Суд пояснює, що «безоплатність» – це можливість здобуття освіти кожним громадянином без плати за освітні послуги, що відповідає встановленому державою стандарту. Безоплатність вищої освіти – це гарантія її доступності. Також Суд зазначає, що особа, яка на конкурсній основі вступила до вищого навчального закладу і була зарахована на навчання за кошти державного бюджету за напрямом підготовки і спеціальності – реалізувала своє одноразове право на безоплатну вищу освіту за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

Тому наслідком бажання особи покинути навчання за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем буде те, що шансу реалізувати право на отримання безоплатної вищої освіти в даній особі більше не буде. В деякій мірі, саме для контролю цього, згідно з указом Президента України від 30.09.2010 № 926 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» постановою Кабміну України від 13.07.2011 № 752 було створено Єдину державну електронну базу з питань освіти. Отже, якщо громадянин юридично

не скористався своїм правом на здобуття певного освітньо-кваліфікаційний рівня, з будь яких причин, то він позбавляється права отримати вищу освіту за кошти державного бюджету.

Можливість тільки одноразово отримати вищу безоплатну освіту суперечить нормам Конституції України, адже громадянин України має право конкурувати за безоплатну освіту, без будь-яких інших обмежень. Це також створює неузгодженість і з підходами функціонування Європейського простору вищої освіти, а саме з принципом Болонському процесу про «освіту на протязі усього життя».

Стаття 43 Конституції України нам говорить: «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку він вільно погоджується». Пункт 3 даної статті нам також дає гарантію заборони використання примусової праці, про що вказано і в Конвенції № 29 «Про примусову чи обов'язкову працю», прийняту 1930 року на чотирнадцятій сесії Генеральною конференцією Міжнародної організації праці, яку ратифікувала Україна 10.08.1956. Також у ст. 2 Кодексу законів про працю гарантовано право громадян України на працю, а також право на вільний вибір професії, роду занять і роботи.

Але чому п. 4 та п. 8 підзаконного акта під назвою «Порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалася за державним замовленням», затвердженого і введеного в дію постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.1996, зобов'язує випускника вищого навчального закладу, укласти угоду із замовником та керівником навчального закладу щодо навчання за рахунок держави та виходячи з умов даної угоди, відпрацювати в замовника три роки відповідно за тим напрямком, за яким він навчався або ж у разі відмови, відшкодувати вартість навчання? Укладення даної угоди насправді ж не є умовою навчання особи на бюджетній основі і ніяк не впливає на реалізацію права на здобуття вищої освіти. Тому від укладення такої угоди особа може відмовитись і ніхто не вправі його змусити її укладати. А якщо ж все таки особу переконали укласти її, розповідаючи про необхідність такої процедури, вона може звернутися до суду з вимогою про визнання такої угоди недійсною, посилаючись на ч. 3 ст. 203 Цивільного кодексу України. Дана стаття передбачає чинність угоди між сторонами лише за умови, що вона ґрунтуватиметься на волевиявленні сторін, які її підписують, та прийняте рішення є вільним і відповідає їхній внутрішній волі.

Встановлення одноразової безоплатної вищої освіти та обов'язку випускників вищих навчальних закладів відшкодувати вартість навчання розглядається як таке, що не відповідає ст. 53 Конституції України. І чому відповідно до видання «Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства» у серії «Бібліотека судді», Судова палата Верховного Суду вважає за необхідність стягувати при зазначених умовах з випускників вартість навчання, коли порядок такого відшкодування не визначений і при тому, що роз'яснення Верховного Суду мають для законодавства про працю лише рекомендаційний характер у порівнянні з законами [1]?

Отже, виходячи з вищезазначеного, за доцільно було б прийняти новий нормативний акт, який би чітко регламентував порядок надання вищої освіти та відповідав статтям Конституції України та законам України.

Список бібліографічних посилань

1. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства/за заг. ред. П. І. Шевчука. Київ: Ін Юре, 2002. 416 с. («Б-ка судді»).

Одержано 20.04.2017

УДК 346.1

Іван Олександрович Романчук,

курсант 4 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доцент Коваленко К. В.

ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА (РОЗШУКОВА) ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НОВИЙ ВИД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В умовах євроінтеграції України та боротьби з тіньовим бізнесом нормативно-правове регулювання здійснення господарської діяльності займає одне із найголовніших місць в загальній державній програмі, направлений на здійснення таких цілей. Використовуючи досвід інших держав, наша країна прагне до світової спільноти, в тому числі і шляхом внесення відповідних змін до законодавства.

Таку тенденцію можна прослідкувати на прикладі запровадження в Україні приватної детективної (розшукової) діяльності як окремого виду підприємницької діяльності. На даний момент така діяльність має місце, причому є достатньо поширеною, але вона зовсім не врегульована законодавством в нашій країні. Протягом останніх десяти років було складено сім законопроектів про приватну детективну (розшукову) діяльність, що були подані до Верховної Ради України, але жоден не знайшов підтримки. Новий законопроект «Про приватну (детективну) розшукову діяльність» (далі – Законопроект) було подано до Верховної Ради України 28.12.2015, і він вже був прийнятий у першому читанні.

Відповідно до цього Законопроекту приватна детективна (розшукова) діяльність – це дозволена органами Національної поліції України незалежна професійна діяльність приватних детективів або приватних детективних підприємств (агентств) щодо надання клієнтам на платній договірній основі детективних послуг з метою захисту їхніх законних прав та інтересів на підставах та в порядку, що передбачені цим законопроектом [1].

Розгляньмо приватну детективну (розшукову) діяльність як вид господарської діяльності, проаналізувавши основні ознаки, притаманні останній.

Відповідно до ст. 3 Господарського кодексу України господарська діяльність – це діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт